

Paide Linnaleht

LINN SÜDAMES

PAIDE LINNAVALITSUSE AJALEHT

JUULI 2025 NR 4

Paide ralli toimub 22.-23. augustil

Humus Paide Rally 2025 toimub 22. ja 23. augustil Paide linna, Järva ja Türi valla teedel ja ralli raames toimub Paide linnas Fenixbet Eesti meistrivõistluste neljas etapp crosskartide rallisprindis.

Crosskardid kasutavad autodega sama rada, kuid läbivad trassi varasemal kellaajal. Kui eelnevatel aastatel on rallisõbrad saanud vaadata crosskarte ühe showelemendina, siis nüüd võistlevad ligi 40 masinat omavahel.

Linnakatse pikkus on sel aastal 3,15 kilomeetrit ehk eelmise aasta trassist 850 meetri võrra pikem.

Kokku on tänavusel rallil taaskord viis kiiruskatset, mida läbitakse kaks korda. Kui möödunud aasta Humus Paide Rally kogupikkus oli 125 kilo-

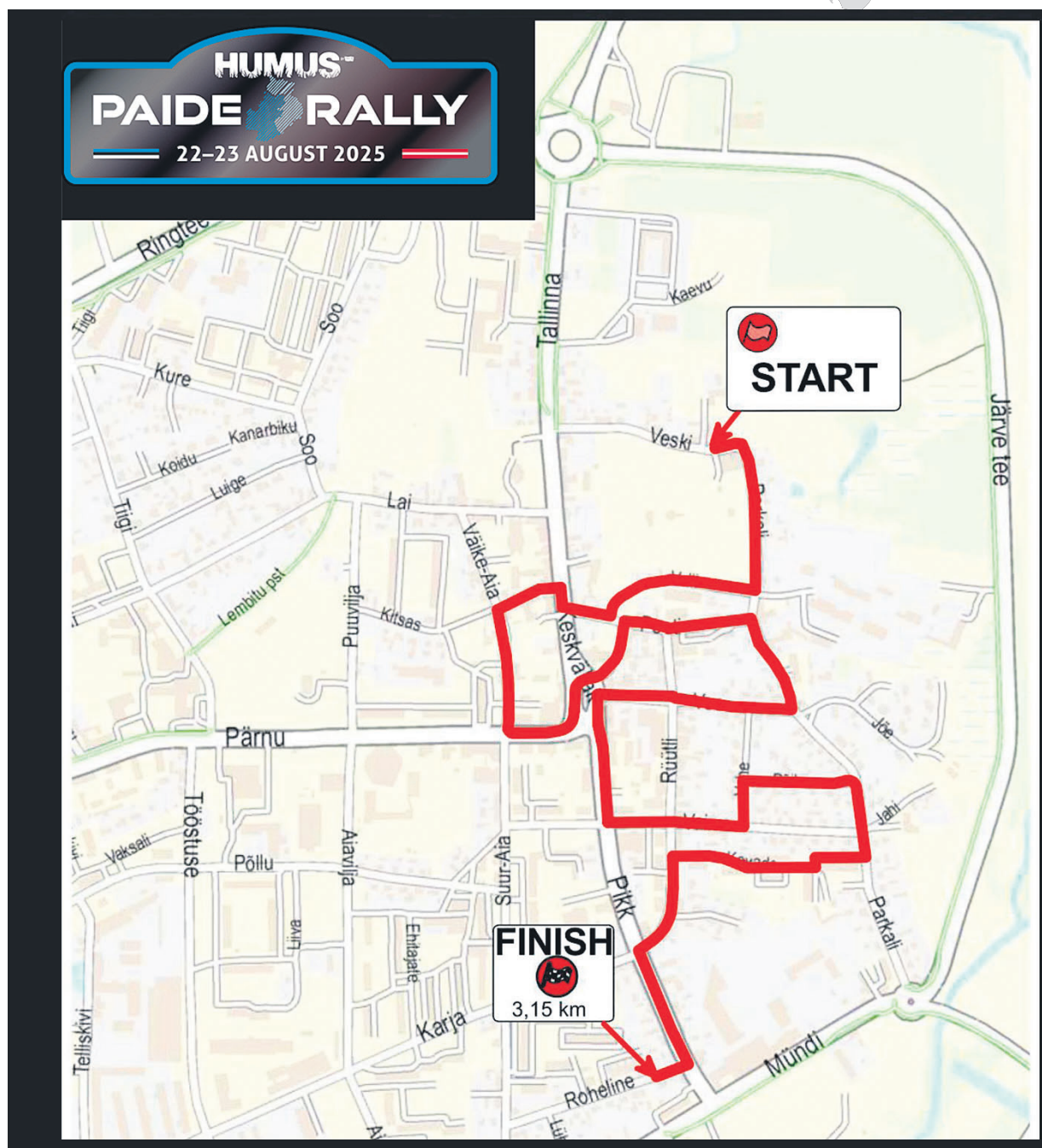
meetrit, siis sel korral on kiiruskatseid 145 kilomeetri jagu.

Taaskord on kogu ralli pealtvaatajatele tasuta, kuid järgnevate rallide toetuseks saab teha annetusi vastavalt soovile ja võimalustele.

Paide Rally on Terminal autoralli Eesti meistrivõistluste viies etapp. Ralli on paralleelselt üheks etapiks ka Balti mere ja Läti autoralli meistrivõistlustel.

Esimene crosskart stardib linnakatsele orienteeruvalt kell 15.30 ja esimene võistlusauto stardib linnakatsele kell 18.11.

Paide Linnakatse trass suletakse 22. augustil liiklusele täielikult alates kell 15st ja on suletud kuni kella 23.40ni.

Head kaaslinlased!

Kaido Ivask

Paide linnapea

Suvi on täies hoos ning Paide linnas on toimunud ja toimumas päris palju olulist.

Paide Linnavolikogu võttis juunikuu volikogu istungil vastu teisel lugemisel esimese lisaeelarve. Koos lisaeelarvega on Paide linna 2025. aasta eelarve maht kokku 22,9 miljonit eurot. Põhitegevuse tulem ehk igapäevaste tulude ja kulude vahe on 1,7 miljonit eurot. Kui praegune linnavalitsus ametisse asus oli see näitajad 0,25 miljoni euroga lausa miinuses.

Sellel aasta on linna laenu teenindamise kulud ehk laenude põhiosade ja intresside maksed kokku 1,4 miljonit. See tähendab, et suudame omatuludest investeerida sel aastal 0,3 miljonit eurot. Kindlasti peab tulevikus omatuludest investeeritav sum-

ma veel kasvama. Kui eelarve täitmine läheb plaanipäraselt, saab vaba raha jääk arvelduskontodel olema aasta lõpuks 2,9 miljonit eurot.

Tuludest suurema osa, 13,2 miljonit eurot moodustava tulumaksu laekumine on viie kuuga planeeritust natuke parem. Usume, et meie töödajad on endiselt toimekad ja tulumaks laekub aasta lõpuks prognoositud suurus. Aasta esimese viie kuuga on linnale eraldatud tulumaksu 5,2% rohkem kui eelmisel aastal ja üks protsent ehk 53 000 eurot rohkem kui prognoosime. Linna enda kaupade ja teenuste müük on 1,35 miljonit eurot. Tulud loodusressursside kasutamisest, laekumised kaevandamisõiguse eest ja vee erikasutusest prognoositud laekumine on 105 000 eurot.

Riigi sihtotstarbelised toetused 4,8 miljonit eurot on jäänud eelmise aasta tasemele, millest hariduskuludeks on eraldatud 3,3 miljonit eurot. Kahjuks ei leidnud riik vahendeid tõsta kooliõpetajate palka ja eraldada suuremat toetust lastajaõpetajate palgakuludeks. Arvestades riigi enda poolt tulumaksu, käibemaksu ja teiste maksete tõusu tõttu elukalliduse kasvu, olnuks see hädavajalik, et tagada õpe-

tajate olemasolu ja arenguvõimalused meie koolides ja lasteaedades. Laste huvihariduse omandamisel hädavajalike huvikoolide ülalpidamine ja toetamine on niigi omavalitsuse kohustus ning riigipoolne toetus on jäänud väga väikeseks.

Tuludest moodustab maamaks 0,3 miljonit eurot eelarves väikese osa võrreldes teiste naaberomavalitsustega. Kui toimus uus maade väärtuse hindamine ning maa väärtus oluliselt tõusis, lubas riik, et maamaks ei tõuse järgnevat kümme aastat aastast üle kümne protsendi. Kuid sellest lubadusest ei peetud kinni ja osavalt suunati maamaksu suurem tõstmine omavalitsustele. Riik muutis seadust ja andis kohalikele volikogudele õiguse tõsta maamaksu sel aastal kuni 50% ja järgnevat aastal kuni 100%, öeldes, et nüüd on teil võimalus täiendavat tulu teenida. Paide linnavalitsus on teinud volikogule ettepanekud, et Paide linnas maamaks ei tõuseks rohkem, kui algselt lubatud 10% aastas. Loodan, et volikogu neid ettepanekuid toetab ja kindlalt selle ka eelarvestrateegias järgnevatel aastatel.

Paide linna 2025. aasta esimese lisaeelarvega suureneb eelarve maht

ühe miljoni euro võrra. Lisaeelarvest 75 protsenti ehk seitsesada viiskümmend tuhat eurot on planeeritud investeringuteks.

Lisaeelarve teisele lugemisele tegi linnavalitsus volikogule ettepanekud täiendavate investeeringute tegemiseks. Paide Vallimäel laulu- ja tantsumaja rekonstrueerimiseks eraldati 75 000 eurot. Lembitu pargis kõnniteede korrastamiseks ning pargiinventari uuendamiseks meie esindusparkis ja Vallimäel kulub 40 000 eurot. Raekoja fassaadi rekonstrueerimiseks eraldas volikogu täiendavaid vahendeid 18 000 eurot, et esindushoone välisilme saaks täies mahus korda, milleks kulub kokku 39 000 eurot. Paide Tehisjärve rannaalade ja hoonete korrastamiseks ning inventari täiendamiseks ja korrastamiseks eraldati 35 000 eurot.

Paraku peab tõdema, et seoses riigi poolt läbi viidud maksu- ja elukalliduse tõusule on kallinenud ka hantlete tulemusena ehitustööde ja ehitumaterjalide hinnad. Volikogu eraldas täiendavalt 60 000 eurot teede remondiks. Töödega alustatakse augustiku alguses. Uue asfaltkatte saavad osaliselt Raudtee, Ruubassaare tee,

Uus, Rütli ja Joodi ning tervikuna Allika ja Nurme tänavad. Tolmuva ba katte saavad Jõekäär ja Roosi tänavad. Kokku kulub tänavate rekonstrueerimiseks 420 000 eurot.

Juuniku istungil suunas volikogu avalikustamisele ka Paide linna arengukava ja eelarvestrateegia eelseisvaks neljaks aastaks. Avalikud arutelud toimuvad augustiku esimeses pooles. Avalikustamise suunas linna esinduskogu ka ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava järgnevatel kümnede aastaks. Kava on avalikustamisel 3. augustini ja avalik arutelu toimub 12. augustil. Kõik on oodatud osalema ja kaasa rääkima linna tuleviku vaates tähtsates küsimustes. Avalikustatud on hetkel ka Järvamaa arengustrategia, kuhu esitab omapoolsed ettepanekud ka Paide linnavalitsus.

Kuid kõige selle juures ärge unustage nautimast suve. Külstage ja nautige kindlasti Paides toimuvaid suurüritusi nagu Arvamusfestival, Eesti Vabariigi taasiseseisvumise tähistamine Vallimäel, Paide Rally, Noortebändide festival, Paide Linnameeskonna meistriliigamängud, ning paljusid teisi ettevõtmisi, mida toetab jätkuvalt ka Paide linn.

Häirekeskus tuletab meelde: suveilma nautimisel oska oma tervist hoida!

Viimase aja kuumad ilmad on tõstnud Häirekeskuse koormust. Kui märksa jahedama ilmaga juunikuus tehti hädaabinumbri 112 keskmiselt 2800 kõnet ööpäevas, siis juulis kuumade ilmadega pea 3100.

Kõigi helistajate muredega tegeletakse endise efektiivsusega ja kõnede ooteaeg pikenenud ei ole. Et aga murede lihtsaim lahendus on nende ennetamine, tuletaab Häirekeskus meelde mõned põhitõed, kuidas nii enda kui teiste tervist suvisel ajal hoida.

Kuumast tingitud tervisehäda tõttu kutsuti nädalaga kiirabi 15 korral, mis nädal varasemaga võrreldes tõusis enam kui kolm korda.

Ülekuumenemise vältimiseks:

- Joo vett – isegi siis, kui ei tunne veel janu, aga oled palavas keskkonnas.
- Välgi tugevat päikest keskpäeval.
- Püsi võimalusel varjus.
- Kanna peakatet.
- Kasuta päikesekreemi.
- Ära jäta kedagi, ei inimest ega looma, suletud autosse – isegi mõneks minutiks!

Kuumarabanduse tundemärgid võivad olla meeltesegadus, palavik, iiveldus, peavalu, kiire pulss ja minestamine. Nende ilmnemisel ei pruugi inimene saada ennast enam ise aidata ja vajada abi.

Kui kahtlustad kuumarabandust:

- Helista 112!
- Vii kannatanu varju, jahedasse kohta.
- Teadvusel inimesele paku külma vett.
- Ära anna midagi juua, kui inimene on segaduses või teadvuseta.
- Ära jäta kuumarabanduse kahtlusega inimest üksi!
- Jahuta abivajajat leige veega, lehvita õhku.

Sagenenud on juhtumid, kus looduses käimine lõppeb kiirabiautos. Neil päevil on kuul korral vajatud abi seoses rästikuhammustusega. Nende vältimiseks tuleks kindlasti looduses, eriti metsas ja niisketes kohtades liikudes, pidevalt jalgeesist jälgida ning kanda kinniseid jala-

Kui oled juba hammustada saanud:

- Püsi rahulik, hoia jäset liikumatult ja madalal
- Ära pigista ega ime haava

Helista kindlasti 112, kui:

- Hammustada sai laps.
- Täiskasvanul on varem olnud raskekujuline allergia.
- Kui punetus või turse levivad kiiresti või verevalumid esinevad tervel jäsemel.

Kui tervel täiskasvanul pärast rästikuhammustust ülalnimetatud kaebusi ei ole, võib Häirekeskuse asemel arstiga nõu pidamiseks helistada perearsti nõuandeliinile 1220.

Hädaabinumber 112 on saanud ka kaks korda enam teateid inimestelt, kes on vajanud abi seoses herilaselt, mesilaselt või vaablaselt nõelata saamisega. Lõppeval nädalal on sel teemal abi küsitud juba 30 juhul.

Kui putukas nõelab:

- Kui nõel on näha, eemalda see õrnalt, vältides pigistamist.
- Pese piirkonda jaheda vee ja seebiga.
- Pane peale külmakott turse leevendamiseks.
- Kui oled allergiline ja on olemas Epipen, kasuta seda vastavalt arsti juhistele!

Helista kindlasti 112, kui:

- Varasemalt on olnud nõelamise järgselt rasked allergilised sümptomid.
- Ulatuslik turse levib nõelamiskohast kaugemale.
- Nõelata saanud inimesel on hingamis- või neelamisraskus, kõnehäire.

Häirekeskus saab suviti tavapäraselt palju kõnesid ka puugihammustuste kohta. Kuigi nad on ebaseeldivad tegelased, ei põhjusta puukidega kokku puutumine hädaolukorda. Puukide vältimiseks tasub looduses liikudes kasutada tõrjevahendeid ja kanda heledaid riideid, mis aitavad ronivaid putukaid lihtsamini märgata ja juba enne kinnitumist eemaldada. Kui vajad kinnitunud puugi eemaldamiseks või hammustuse järel tekkinud sümptomitega tegelemiseks nõu, helista perearsti nõuandeliinile 1220.

Kertu Loide

Häirekeskuse meediaekspert

Medalistid käisid vastuvõtul

Tänavu oli paidelastest gümnaasiumi lõpetajate seas rekordiliselt kuld- ja hõbemedaliga lõpetajaid – kuldmedaliga lõpetas kuus ja hõbemedaliga 11 Paide noort.

17. juunil toimus Paide raekoja linnapea Kaido Ivaski vastuvõtt kuld- ja hõbemedaliga gümnaasiumite lõpetajatele. Vastuvõttule kutsuti ka Paide linna põhikoolide tublid lõpetajad, ühtekokku üheksa kiitusega lõpetanut.

Kuldmedaliga lõpetasid gümnaasiumi Kristella Kärner, Martin Möttus ja Marko Mändla Paide Gümnaasiumist, Maarja Liis Rüütel Nõo Realgümnaasiumist, Laura-Li-

sanna Nurmsalu Türi Ühisgümnaasiumist ning Teele Lotte Trug Tartu Jaan Poska Gümnaasiumist.

Hõbemedaliga kroonisid gümnaasiumiõpingud Marianne Kalvik, Kristo Maine, Kaspar Kerro, Hendri Kingisepp, Gulliver Oselin, Keitlin Jüristo, Bert Johannes Paatsi ja Alina Simmer Paide Gümnaasiumist ning Marleene Randmaa ja Robert Milan Kotjuh Hugo Treffneri Gümnaasiumist.

Paide Linnavalitsus premeeris kooli kuldmedaliga lõpetanud Paide linna noori 300 euroga ja hõbemedaliga lõpetajaid 200 euroga.

Suveseminar

Grisly Kuuskler

PAide Lasteaia direktor

8.-10.juulii võõrustas PAide lasteaided Eesti lasteaednike liidu 34. suveseminar, mille korraldamise au langes Paidele ja kogu Järvamaale alles esmakordselt.

Sel korral jõudis Paidesse kohale 142 lasteaia töötajat üle Eesti. PAide lasteaia vedasid suveseminar korraldust eest õpetajad Irma Olenen ja Riina Jaaniste, kokku oli pandud lasteaia 14 liikmeline meeskond ning abikäsi ulatas ka Türi lasteaiaõpetaja Karin Koitla.

Sel aastal oli suveseminar teemaks „Õpetajale pai!“ ehk fookusesse oli seatud õpetaja enda heaolu.

Esimene päev algas saabujate registreerimisega ning majutamisega PAide lasteaia Lillepai majja, seejärel toimus avatseremoonia kus said sõna tervitamiseks nii Paide linna- pea kui ka lasteaednike liidu esinaine Evelin Sarapuu.

Silma- ja kõrvailu pakkusid Paide Tantsustuudio noored ning PAide lasteaia lapsed ja töötajad. Esimesel päeval ootasid külalisi ees töötavad Wittensteini tegevusmuuseumi

mis, mis oli Paide linna kingitus lasteaednikele. Lisaks koostöös ajakeskusega võimaldas Paide linn osaleda lasteaednike liidu liikmetel ka õhtusel meeleolulal suvekontserdil kus sai jalga keerutada Uku Suviste ja Teet Tihvan BigBand-i saatel.

Teisel päeval suundusime Metsajõe puhkemajja, kus ootas lasteaednike arengutreener Sandra Sillamaa, et ühiselt arutleda kuidas iseennast rohkem hoida ja väärtustada. Õhtu lõpetuseks kogunesime Türi Kultuurikeskusesse pidulikule õhtusöögile kus tervitati liidu uusi liikmeid.

Viimane päev algas teiselt ning toimus liidu üldkoosolek, kus olid tavapärasel teemad nagu liikmete

arv, koolitused, koostöö ning muud olulised arutelupunktid. Seejärel toimus pidulik lõpetamine kus tänati korraldajaid ning kuulutati välja järgmise aasta suveseminar korralduskoht.

Korraldusprotsess sai alguse juba sügisel. PAide lasteaid ühiselt korraldusmeeskonnaga on tänulik Paide linna suure toetuse ja koostöö eest üle-Eestilise ürituse võõrustamisel. Lisaks soovime kindlasti tänada ka Ajakeskust Wittenstein, Paide Muusika- ja Teatrimaja, Türi Kultuurikeskust, Metsajõe puhkemaja ning Paide Püha Risti Kirikut, kes võõrustas meid imelise orelikontserdiga.

Järgmine linnavolikogu saab olema 23liikmeline

Paide linnavolikogu otsustas 17. juuli istungil määrata Paide linna volikogu liikmete arvaks 23.

Otsus võeti vastu kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 12 ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse § 7 alusel. Paide linna elanike arv seega 1. juunil 2025 oli 10 244, seega peab volikogu liikmete arv olema vähemalt 21.

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavastegemisest, esitades vaide Paide Linnavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Paide linnavolikogu otsustas ka moodustada Paide linna valimiskomisjon 5-liikmelisena. Paide

linna valimiskomisjoni esimees on linnasekretär Leemet Paulson ja komisjoni liikmed Kaja Kört, Peeter Läll, Mait Grigorjev ja Janeli Pikas.

Otsus võeti vastu kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 13 ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse § 14 lõigete 4, 5, ja 6 ning linnasekretäri ettepaneku alusel.

Kirikaia müüri kerkib urnimüür

21. juulil algas Paide Püha Risti kiriku juures kolumbaariumi ja uue aia ehitus, mille õnnistas sisse koguduse õpetaja Andres Tšumakov.

Vallimäe pool pikenev kirikaia müür saab urnimatuste tarvis 200 kohta ja tulevikus on urnimüüri võimalik aia arvelt veelgi pikendada. Osa orvi mahutab ühe, osad kaks urni.

Kolumbaariumi ja aia ehitamine maksab 84 400 eurot. Paide linna-pea Kaido Ivaski sõnul paneb linna ettevõtmisele öla alla ja toetab vähemalt 35 000 euroga võimalik, et leiab ka suurema summa. Koguduse õlu-le jääb ülejäänud summa kokku saa-

mine. Et uus matusepaik rajatakse linna osalusel, et pea urniorva üürida soovijad olema koguduse liik-

med. Arhitekt Niina Mägeri kavandatud kolumbaariumi ehitab valmis Runda Meistrid OÜ.

Katrin Merisalu

Lastekaitsepäeval toimus Paide linna-pea Kaido Ivaski vastuvõtt noorimatele linnakodanikele. Paide Muusika- ja Teatrimaja väikeses saalis toimuvale vastuvõtule oli oodatud 67 beebit koos vanematega.

Paidelasi rõõmustavad uued roosid

Tiina Kivila

Paide LV keskkonna peaspetsialist

Alates juuli keskpaigast pakuvad linlastele ja külalistele silmailu Paide Muusika- ja Teatrimaja ees oleval kahel istutusosalal uued roosid – punane peenraroos “Cherry Girl”.

Roosiistikud on pärit roosikasvatusega tegelevast Roosojärgi talust. Sordi valikul said otsustavaks selle sordi väga head omadused: peenraroosil “Cherry Girl” on säravad kirsipunase värviga tihedates kobarates täidisõied, mis paistavad Paide Muusika- ja Teatrimaja hoone taustal kenasti silma.

Tegemist on väga rikkaliku korduvõitsejaga – sordikirjelduse kohaselt kestab “Cherry Girl” õitsemine juunist oktoobrini. Väga oluline on, et sorti iseloomustab väga hea haiguskindlus ja väga hea talvekindlus.

Lisaks õieilule ja juba kirjeldatud headele omadustele hakkab tulevikus peenardest moodujate meeli rõõmustama ka rooside tugev lõhn. Roosojärgi talu on ise kirjeldanud seda roosisorti ühe prima punase peenraroosina. Istutusala rekonstrueerimistööd teostas OÜ Arieks Teenindus.

Peenraroos “Cherry Girl” on Paide linna istutusosaladel uus sort, kuid roose on linn haljastuses kasutanud ka varem. Nii on Raekoja juures aastaid moodujatele ilmailu pakkunud 2008. aastal Raekoja kõrvale rajatud roosipeenrad. Tookord istutati peenardele roosisordid “Robusta”, “Hansaland” ja “Hansa”. Hetkel on selle peenra roosidel tuvastatud glüfosadi kahjustus ja linnavalitsus tegeleb kahjustuse põhjuste või kahjustaja väljaselgitamisega. Seni ootame-vaatame, kas taimedel on elujõudu taastumiseks või tuleb need asendada.

2008. aastast pärinevad ka Laia ja

Soo tänavate ristmiku ääres asuval istutusosalal kasvavad pinnakatteroosid “Palmengaten Frankfurt”. Algselt istutati need roosid Tallinna tänava ringteele, kuid 2017. aastal riigimaantee rekonstrueerimise eelselt istutati taimed ümber praegusesse asukohata. Roos “Palmengarten Frankfurt” on väga vastupidav ja rikkalikult õitsev sort ja on ennast linna haljasalal väga hästi õigustanud.

Paide istutusosalad said roosilisa 2021. aastal, kui Pärsti muusikaia istutusosalale istutati laiuv põõsasja kasvukujuga õrnalt lõhnav korduvõitseja pinnakatteroos “White Cover”.

Kes aitab, kui loomaga tekivad probleemid?

Loomaomanik võib ühel hetkel sattuda olukorda, kus lemmik vajab rohkem, kui omanik pakkuda suudab – olgu selleks ootamatu terviseprobleem, käitumisprobleem, rahalised mured või vajadus loomast loobuda. Eesti Loomakaitse Selts (ELS) annab nõu, et sellises olukorras ei tasu jääda ükski vaid otsida abi.

„Eesti Loomakaitse Selts on käesoleval aastal saanud juba üle 20-ne abipalve, kus palutakse abi lemmiku raviarvete tasumisel või ei saada enam hakkama looma pidamisega,“ lisas ELS-i kommunikatsioonijuht Geit Karurahu.

Kust saada abi?

Käitumisprobleemidega

Kui loom muutub agressiivseks või käitub muulmoel tavapäratult, tasub esmalt pöörduda loomiarsti poole, et selgitada välja ega käitumise muutuse põhjustajaks ole mõni tervisehäda. Peale tervisemurede välistamist on mõistlik leida käitumisenõustaja, kes aitaks lahendada tekkinud probleeme. Nõustaja leidmiseks on hea pöörduda mõne loomakliiniku poole või küsida nõu ELSist.

Tervisemurede ja kalli ravi korral

Kui loomal tekivad terviseprobleemid, mille tasumine käib üle jõu, on mõistlik uurida erinevaid võimalusi. Isiklike ressursside puudumisel tasuks tutvuda pakutavate laenudega. Juhul kui ka laenu saamine ei ole variant võib pöörduda mõne looma-

kaitse organisatsiooni poole, kuid tuleb arvestada, et nende võimalused ja ressursid on piiratud.

Loovutamise sooviga

Kui inimene peab loomast loobuma – olgu põhjuseks kolimine, haigus või muu vältimatu olukord – on võimalik pöörduda varjupaikade või loomakaitse organisatsioonide poole. ELS võtab loomi enda hoole alla vastavalt võimalustele. Kui abi pakkuda ei saa, annab organisatsioon nõu kuhu pöörduda ja millised on võimalused looma edasise heaolu tagamiseks.

Mida saab iga loomaomanik ise teha?

- Ära jää probleemidega ükski – küsi abi!
- Jälgi oma looma tervist ja käitumist regulaarselt.
- Kindlusta oma loom (paljud kindlustused katavad ootamatu ravi).
- Varu vajadusel kontaktid loomatarsti, käitumisenõustaja ja varjupaikade kohta.
- Võta looma ainult siis, kui oled valmis vastutama tema eest kogu tema elu jooksul.

Loomapidajana vastutame oma looma heaolu eest – õigel ajal abi küsimine on osa sellest. Abi küsimine ei näita läbikukkumist, vaid hoolimist. Eesti Loomakaitse Selts julgustab loomaomanikke oma muredega varakult tegelema ja pöörduma asjatundjate poole, sest iga loom väärrib turvalist ja hoolivat kodu.

Suvelilled aitavad luua meeleolu

Tiina Kivila

Paide LV keskkonna peaspetsialist

Teaduslikult on tõestatud, et lilled suurendavad õnnetunnet - nii saame rõõmu kingitud lilleõiest ning samamoodi loovad mõnusat meeleolu tee ääres valendavad karikakrapõllud ja sinetavad rukkililleväljad.

Linnakeskkonnas aitavad rõõmu ja silmailu pakkuda lillevaasidesse ja -konteineritesse istutatavad erinevad suvelilled.

Töö linna suvelilledel planeerimisel algab üsna varakult - juba veebruaris tellib linnamajandusosakond vastava aasta suvelilled istutuslahenduse ja võtab taimede ostmiseks hinnapakkumised.

Paide linna 2025. aasta suvelilledel istutuslahenduse koostas Sven Kranich Arieks Teenindusest. Taimed ostetakse Kanepi Aiandist. Suve jooksul tehakse linna lillekonteineritesse kokku kolm istutust.

Esimene istutus toimub kevadel, tavaliselt aprilli viimasel või mai esimesel nädalal. Kui varasematel aastatel oli kevadel taimevalikuks traditsiooniliselt võõrasema ja sarvkannike, siis viimasel kahel aastal on lisandunud kevadilmae muutlikkusele üsna hästi vastupidav ja väga värvirohke aed-pärdiklill.

Suvelilledel teine istutus tehakse tavaliselt enne jaanipäeva. Kuna juunis on ilm soojem, on selle istutuse taimede valik väga suur. Oluline on luua lilledega pilkupüüdev värvilaik, mis tekitab mõõdujatele rõõmu.

Sellel aastal on suvelilledel valikus mitmeid taimi, mida linn ei ole va-

rem istutuslahenduses kasutanud või on kasutanud väga vähesel arvul. Näiteks saab Pärnu tänaval Lembitu parki lillekastides imetleda tunbergiaid, Paide Muusika- ja Teatrimaja lillekastidesse istutati lõuna-tõlvpuud, paljudes lillekastides on näha värvirohket suurt lõvilõuga, turu lillekastides toretsevad turule kohaselt lehtpeet ja kähär petersell.

Lisaks neile on ka traditsioonilisi taimi, mis oma vastupidavuse ja silmapaistvusega on alati hea valik, sh erkroosade õitega lõhislehine tuka-lill, kollaste õitega lamav sanvitaalia, kuninglik kann, helerohelise lehevärviga ilubataat ja muud taimed.

Suvelilledel kolmas istutus toimub tavaliselt septembri teisel poolel. Sellel aastal on kolmanda istutuse taimede hulgas roosa ja valge kanarbik, padipõõsas, oshiima tarn ja juus-ste-pirohi.

Paide linnas, Jaama tn 1 kinnistu ja selle lähiala detailplaneeringu algatamine

Paide Linnavalitsus algatas 14.04.2025 korraldusega nr 100 nimetatud detailplaneeringu, kinnitas lähteseisukohad ja jättis algatamata planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Planeeringuala, suurusega ca 0,35 ha asub Paide linnas ja hõlmab kinnisasju Jaama tn 1, Telliskivi tänav T4 ja osaliselt Telliskivi tänav T3. Planeeringu eesmärk on planeeringuala ruumilise terviklahenduse andmine, sh. krundi planeerimine juurdepääsute ehitamiseks kinnisasjadele Jaama tn 3 ja Jaama tn 5 ning kinnisasja Jaama tn 1 olemasoleva hoonestuse laiendamine rohkem kui 33%, hoo-

nestusala ja transpordiala määramine ja ehitusõiguse andmine.

Detailplaneeringuga ei muudeta Paide linna üldplaneeringut. Detailplaneeringu eesmärgiks seatud tegevusega ei ole vaja algatada keskkonnamõju strateegilist hindamist, planeeritava tegevusega kaasneva või negatiivseid keskkonnamõjusid ei ole teada.

Detailplaneeringu algatamise korraldusega on võimalik tutvuda Paide linna veebilehe lingil: <https://paide.kovtp.ee/et/detailplaneeringud> samanimelise planeeringu juures.

Info, tel: 511 3815 või e-post: anti.annus@paide.ee.

Kriilevälja külas Niitsaare kinnistu detailplaneeringu kehtestamine

Paide Linnavalitsus teavitab, et 14. juuli korraldusega nr 180 kehtestati Niitsaare kinnistu detailplaneering. Planeeringuala suurusega ligi 0,5 hektarit hõlmab Niitsaare kinnistu katastriüksust 56502:002:0692 Kriilevälja külas.

Planeeringu koostamisest huvitatud isik oli Kaarel Keerd ja planeeringu koostaja TS Projektbüroo OÜ seitsmenda taseme arhitekt Tõnis Sirp.

Planeeringu eesmärk oli planeeringualaga hõlmatud kinnistu jagamine, juurdepääsude, hoonestusala, maakasutusotstarvete, parkimise ja haljastuse planeerimine ning ehitusõiguse andmine.

Alale planeeriti kaks elamukrunti, hoonestusala ja määrati ehitustingimused. Väljapääs kruntidelt on planeeritud avaliku kasutusega Allika tänavale. Kruntidele on määratud liitumiskohad ühisveevärgi ja ühis-kanalisatsiooniga ning elektrivõrguga. Detailplaneeringuga ei muudeta kehtivat Paide valla üldplaneeringut.

Teave planeeringu kohta: planeeringute peaspetsialist Anti Annus, tel: 511 3815; e-post: anti.annus@paide.ee või Paide linna veebilehe lingilt <https://paide.kovtp.ee/et/detailplaneeringud> samanimelise planeeringu juurest.

Paide linnavalitsus

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava väljapanek ja arutelu

Kuni 3. augustini 2025 toimub Paide linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni (ÜVK) arendamise kava 2025-2036 avalik väljapanek. ÜVK arendamise kava on ÜVK kohta koostatav analüüs, mis käsitleb linna ÜVK hetkeolukorda ja arendamisetpanekuid. Kava koostaja on HEKA Projekt OÜ.

Kavaga saab tutvuda Paide linna veebilehel ja Paide Linnavalitsuses Pärnu 3 kabinetis 209.

Igäühele on avaliku väljapaneku ajal õigus esitada kava kohta kirjalikke

ettepanekuid, vastuväiteid või küsimusi Paide Linnavalitsuse postiaadressil Keskväljak 14, Paide linn, Paide linn või e-kirjaga aadressil tiina.kivila@paide.ee. Ettepanekute, vastuväidete, küsimuste esitamise tähtaeg on 3.august.

Juhul kui avaliku väljapaneku kestel esitatakse ÜVK arendamise kava osas ettepanekuid või vastuväiteid, toimub avalik arutelu 12.augustil 2025 kell 16:00 Paide Linnavalitsuse Pärnu tn 3 II korruse saalis.

Ettepanekute esitamine Paide linna arengukavale ja avalikud arutelud

1. augustini on linnakodanikel võimalik tutvuda Paide linnavalitsuse avaliku dokumendiregistri kaudu Paide linna arengukava aastani 2035 eelnõuga.

Kirjalikke ettepanekuid arengukava eelnõu kohta saab esitada avaliku väljapaneku kestel 1. augusti kella 17ni Paide linnavalitsuse e-posti aadressile paide@paide.ee.

Avalikud arutelud

11. augustil kell 18 Sargvere kes-
kusehoones (Pikk 4, Sargvere küla)

12. augustil kell 18 Roosna-Alliku
teeninduskeskuses (Pargi 10, Roosna-Alliku alevik)

14. augustil kell 18 Paide Raekoja II
korruse saalis (Keskväljak 14, Paide linn)

René Virks

Paide LV arenduse peaspetsialist

28. juunil teist korda peetud Suurest Paide Toidutänavast on saanud ilus suvine mälestus. Paidelaste südameid võitnud ja traditsiooniks saaval üritusel kohtume taas järmisel aastal.

Korterelamute renoveerimise 80-miljoniline toetusvoor avaneb septembris

Taristuminister kinnitas korterelamute renoveerimistoetuse tingimused, mille alusel saavad korteriühistud sügisel toetust taotleda. Riik toetab ühistuid seekord kokku 80 miljoni euroga, mis aitab korda teha umbes kümne tuhande inimese kodud.

Tavarenoveerimise toetusmäär on olenevalt kortermaja asukohast ja tööd 30–50 protsenti. Toetusmäär on kõrgem madalama kinnisvaraväärtusega piirkondades, väikestel majade ja muinsuselamute renoveerimisel, lifti ehitamisel ning tehaseisel rekonstrueerimisel.

Erinevalt eelmistest voorudest ei jagata toetust enam vastavalt taotluse esitamise kiirusele. Korterühistutel on Ettevõtluse ja Innovatsioo-

ni SA-le (EIS) taotluse esitamiseks aega 30 päeva ning siis seatakse kõik taotlused majas tarnitud energiatarbimise alusel pingeritta. Seetõttu tuleb üle kontrollida ka oma maja energiamärgise arvutused ehitregistris, et andmed oleksid taotlemise hetkel kehtivad ja korrektsed.

Hindamisel pannakse taotlused pingeritta viies erinevas eelarvejaotuses:

- väikesed korterelamud (3–17 korterit) - 10 miljonit eurot,
- keskmised korterelamud (18–59 korterit) - 25 miljonit eurot,
- suured korterelamud (60 ja enam korterit) - 30 miljonit eurot,
- naabruskonnapõhine rekonstrueerimine - 10 miljonit eurot,

• kultuuriväärtusega muinsuselamud – 5 miljonit eurot.

Taotlusvoor avaneb septembris, selle täpsemast korraldusest teavitab EIS lähiajal. Rahastusotsused tehakse alates 2026. aasta jaanuarist.

Kortermaja renoveerimisel parema tulemuse saamiseks on teadusarendusprojekti BuildEST valminud juhendid hoone kliimakindlaks renoveerimiseks ja Euroopa Uue Buhasi põhimõtete järgimiseks, mis aitavad pöörata tähelepanu nii parema ruumikvaliteedi loomisele kui ka lahenduste kestvusele.

Korteriühistutele suunatud 80 miljoni eurost taotlusvoorust rahastatakse Euroopa Liidu struktuurifondide ja CO2 kvoodimüügi vahenditega.

Maapiirkondades muutub kodulaen paremini kättesaadavaks

Maapiirkonna eluasemelaenu riiklikku käendust saavad kasutama hakata senisest rohkemate piirkondade elanikud ning tagatise ülempiir tõuseb. Valitsus otsustas käenduse tingimusi muuta, et elavdada väiksemate linnade ja asulate kinnisvaraturgu ning luua paremaid elamis- pindu väljaspool suuremaid linnu.

Maapiirkonna eluasemelaenu riiklik käendus, mis katab kogu Järvamaad, on mõeldud inimestele, kes soovivad võtta laenu eluaseme ostmiseks või renoveerimiseks ning kellel puudub selleks piisav tagatis. Sellisel juhul sõlmib pank kodulaenu käenduse Ettevõtluse ja Innovatsiooni SA (EIS) nimel.

Inimesed väljaspool Tallinna, Tartut ja Pärnut on tuttavad olukor-

raga, kus pangast kodu ostmiseks või renoveerimiseks laenu saamine on kinnisvara asukoha tõttu raskendatud. Siin pakub lahendust riiklik käendus, mis vähendab pankade riske ja annab inimestele võimaluse elada heas energiasäästlikus kodus igas Eesti otsas.

Noore pere, noore spetsialisti, veterani ja energiatõhusa eluaseme omandaja või eluaseme energiatõhuse rekonstrueerija minimaalne rahaline omafinantseering on 10 protsenti. Lasterikastel peredel on minimaalne omafinantseering edaspidi 5 protsenti. Seega parandatakse suurtest linnadest kaugel elavate noorte pere ja teiste sihtrühmade ligipääsu kodulaenudele, tagades võimalikult sarnase kohtlemise üle Eesti.

Käenduse tagatise ülempiir tõuseb senise 80 000 euro pealt 150 000 eurole.

Maapiirkonna käendus panustab valitsuse tegevusprogrammi eesmärki parandada kodude kättesaadavust noortele peredele.

Käenduse uued tingimused hõlmavad kehtima alates 1. augustist esitatud laenuaotlustele. Rohkem infot selle kohta leiab EISI kodulehelt.

2024. aastal väljastas EIS eluasemekäendusi eri sihtgruppidele kokku 26 miljoni euro väärtuses ning sellega kaasnev laenumaht on 343 miljonit eurot. Teenust pakutakse koos laenulepingu sõlmimisega pankade kaudu. EISI käendusega on tagatud kõigist kehtivatest kodulaenudest 17 protsenti.

Sihtasutus Järvamaa kutsub ettevõtjaid, töötajaid ja juhte osalema praktilistel koolitustel

Sille Pudel

SA Järvamaa ettevõtluskonsultant

Sügis toob Järvamaale mitmekesise valiku koolitusi, mis on suunatud kohalikele ettevõtjatele, juhtidele ja ettevõtlikele inimestele, kes soovivad täiendada oma oskusi digitehnoloogia, juhtimise ja andmetöötlemise vallas.

18. augustil toimub Google Ads ja Google Analyticsi töötuba, kus osalejad õpivad koostama otsingukampaaniaid, seadistama veebilehele Google Analyticsit ja mõistma, kuidas need tööriistad koos aitavad suurendada veebilehe külastatavust ja mõõta tulemusi. Koolitus toimub veebis.

10.–11. septembril on kavas koos töös Kesk-Eesti ettevõtluskubaatoriga Exceli baaskoolitus “Tabelarvutuse võlu avastamine”. Kahepäevane töötuba aitab avada Exceli igapäevaseks kasutamiseks vajalikud võimalused – alates lihtsate arvutustabelite loomisest kuni Pivot-tabelite ja MS Copiloti kasutamiseni.

24.–25. septembril jätkub Exceli teema koolitusega “Valemid ja funktsioonid”, mis on mõeldud edasijõudnutele. Osalejad õpivad importima ja korrastama andmeid, kasutama keerukamaid funktsioone ning looma Pivot-tabeleid. Lisaks saab praktilisi nippe tehisintellekti tööriistade kasutamiseks.

12. septembril toimub õppekäik Harjumaale, kus külastatakse tööstusettevõtteid ja saadakse ülevaade sellest, kuidas teistes piirkondades on lähenetud innovatsioonile ja digitaliseerimisele. SA Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus tutvustab oma tegevusi kohalikkude arengut toetavate ideede elluviimisel ja omavahelise koostöö arendamisel. Sihtasutuse juht Priit Kuuskme tutvustab Statistikaameti rakendust EEI ehk ettevõtluse elujõulisuse indeksi rakendust, mis aitab ettevõtjatel saada automatiseeritult teavet oma finantsseisundist ja võrrelda seda konkurentidega.

17. septembril toimub koolitus “AI ja digitaliseerimise kasu juhile ja et-

tevõttele”. Estonian Business Schooli õppejõud Marko Rillo räägib, kuidas tehisintellekt ja digilahendused saavad olla toeks juhtidele, milliseid valdkondi ettevõttes digitaliseerida ja millal on abi vaja väljastpoolt.

2. oktoobril toimub juhtidele mõeldud koolitus “Juhist liidriks”, mida viib läbi koolitaja Kaido Pajumaa. Käsitletakse juhtimisstiili, töötajate sisemist motiveerimist ning tööriistu, mis aitavad juhti arendada ja meeskonda paremini kaasata.

Kogu info koolituste, koolitustasude ning registreerimise kohta on leitavad SA Järvamaa kodulehelt: jarva.ee/syndmus/

Sündmused toimuvad MAK2 „VKE-de oskuste arendamine maakondlikes arenduskeskustes” toetuse toel ja sihtrühmadeks on mikro, väikese ja keskmisega suurusega ettevõtted ja/või juriidilised isikud, sealhulgas teadus- ja arendusasutused, erialaliidud, haridusasutused ja teised organisatsioonid, kes panustavad ettevõtluse piirkondlikku arengusse.

SA JÄRVAMAA KUTSUB ETTEVÕTJAJD:

18. AUG

Veebikoolitus
“Google Ads & Google Analytics”

10.-11. SEPT

MS Exceli baaskoolitus
“Tabelarvutuse võlu avastamine”

12. SEPT

Järvamaa ettevõtjate
õppekäik Harjumaale

17. SEPT

AI ja digitaliseerimise kasu juhile ja ettevõttele
koolitaja Marko Rillo

24.-25. SEPT

MS Exceli kesktaseme koolitus
“Valemid ja funktsioonid”

02. OKT

Kaido Pajumaa juhtimiskoolitus
“Juhist liidriks”

Lisainfo sündmuste kohta: jarva.ee/syndmus

KESK-EESTI
ETTEVÕTLUS-
INKUBAATOR

Keerulistes ilmastikuoludes tuleb järgida ohutusnõudeid!

PÄÄSTEAMET TULETAB MEELDE:
Enne tormi

- Korja õuest kokku esemed, mis võivad tuulega lendu minna.
- Tangi sõiduki paak täis ning pargi sõiduk lagedale või garaaži, mitte suurde puude alla.
- Arvesta võimalike elektrikatkestustega: lae täis mobiiltelefon ja akupank.
- Elektriseadmed võta vooluvõrgust ööseks välja, sest torm või ootamatut tugevneda. Võta elektriseadmed võrgust välja, kui lahkud kodust pikemaks ajaks.
- Varu joogivett ja toitu ning veendu, et sinu lähedased on teadlikud võimalikust tormist ja nendega on kõik hästi.

Tormi ajal

- Püsi siseruumides ja hoiu toas ka lemmikloomad.
- Hoidu autoga sõitmast! Kui autosõit on vältimatu, vali sobiv sõidukirrus ning arvesta teele langeda võivate puude ja muude takistustega.
- Hoiu eemale maha langenud elektriliinidest ja teavita nendest Elektrilevi rikketelefonil 1343.
- Elektrikatkestuse korral kasuta valgusallikana pigem patareidel töötavat taskulampi, mitte küünlaid.
- Teavita katkestustest ka oma elektriettevõtet.
- Inimvigastuste ning otsest ohtu kujutavate purustuste korral helista hädaabinumbri 112.

20. juunil kogunesid Paide vallimäele Vanasõidukite Suursõidule sajad ajaloolised sõidukid – alates eelmise sajandi alguses valmistatud tõldautodest ja tsiklitest, kuni 1980ndatel valmistatud lähiajaloost tuntud, kuid praegu-seks tänavapildist kadunud sõiduvahenditeni. Suursõit liikus järgnevatel päevadel läbi Eesti Raplasse, Paldiskisse, Haapsallu, Hiiumaale, Lihulasse, Pärnusse ja Viljandisse.

Paide neiu juhatab USAs välisees

Maakonnaleht Järva Teataja tegi 2011. aastal USAsse aastaks lapsehoidjaks läinud äsja Paide Ühisgümnaasiumi vilistlasest ja aktiivsest kodutütard rühmajuhist Tjorven Jürgeonist loo. Juhtus aga nii, et neiu leidis Ameerikast armastuse, abiellus, kannab perenime Hairfield ja seisab dirigendina südilt Baltimore ja Washingtoni eestlaste koori eesotsas tuues kollektiivi äsjasele üldlaulupeole.

Kuidas juhtus, et aastast Ameerika avastamisest sai elumuutev sündmus?

Mõte oli minna ajutiselt, kogeda Ameerika elu aga läks natuke teisiti, elul olid muud plaanid. Olin lapsehoidja kahes erinevas peres, esimeses asjad ei töötanud, kuni jõudsin väliseesti pereni.

Ka nende kolme esimese lapse hoidjad olid eestlannad, et pere saaks eesti keelt harjutada. Mina hoidsin nende neljandat last. Ema ja minu hoidud tütar laulavad nüüd mõlemad mul kooris, nad ongi saanud minu seal seks pereks, veedame jõuludki koos.

Kohtusin oma abikaasaga ja kui lapsehoidja aeg lõppes tulin korra Eestisse tagasi juba taotlema kihlatu viisat. Nüüdseks oleme 13 aastat koos olnud ja 11 aastat abielus ning meil on poeg.

Väliseestlaste kooris hakkasite laulma kohe?

Too pere teadis, et ma laulan ja mängin klaverit, ütlesid, et meil on koor, lähme laulma. Olin paaris proovis käinud, kui juba käisime USA välisministeeriumi korraldatud Balti keti üritusel, panime rahvariided selga ja laulsime „Ärgake Baltimaad!“. See oli mulle suur avapauk kooriga.

Aastatel 2011-2015 olin kooris laulja. Sain dokumendid ja rohelised kaardid korda, tulin 2015. aasta suvel abikaasale Eestit tutvustama, kui samal ajal oli Baltimores koori hooaja viimane esinemine, mille järel senine dirigent Mati Tammara teatas, et lõpetab.

Mina kuulsin sellest, et ta läks pensionile alles sügisel, kui uueks hooajaks kokku saime. Öhus oli küsimus, et kas teeme koori edasi või mis saab? Olin üks väheseid, kes nooti luges ja klaverit mängis. Ma pole allaandja tüüp, et kehitame õlgu ja läheme laiali. Tötsin käe püsti, et okei siis, hakkam dirigerima!

Kuidas hakkama saite?

Alguses laulja vana rasva pealt. Lapsepõlves laulsin igasugustes koorides - Paide Ühisgümnaasiumis koolikoorides Piret Järveti ja Anne Rikbergi juhatamisel, kooli kõrvalt Sirje Graubergi ja Tiina Kivimäe juhatamisel Sirje-linnu Laulustudios ning Eesti Laste-kooris Lydia Rahula käe all.

Superdirigenditelt olen saanud lauljakogemuse ja oskasin lauljana dirigenditööd tõlkida. Puudu jäi julgusest. Olin sel hetkel koori noorim. Mis ma näiteks meie kõige eakamale lauljale, Adole, kes on üle 80ne, ikka ütlesin, et läheme, et mida ja kuidas ta laulma peab. Eneses kahtlemine oli alguses sees.

Istusin koori otsas ja noogutasin peaga, nagu kooliajal ansamblites, et teised tuleks sinu järgi. Kaaslased ajasid, et ei, ei, mine seisa ikka kõige ees, see ei ole nii hull! 2018, kui võtsime

vastu otsuse minna oma jõududega järgmisel aastal laulupeole, registreerisime ära ja hakkasime kava laule videosse sisse laulma.

Videote ettevalmistamisel pidingi esimest korda tõsiselt koori ette minema. Nüüd kus ma olen 10 aastat seda teinud, ma tunnen, et amatöörlikult kätega vehkimisele lisaks ma räägin nii-nii palju, et teen koorile proovides asjad jutuga selgeks ja siis laval olles vehin, kuidas oskan ja teen suuremad silmad ja väiksemad, nagu olen oma dirigentidelt kunagi kogenud. Ametlikult ma dirigerimist õppinud ei ole. Youtubest vaatasin videosid.

Talvel tegi koor vahva jõulukungituse mulle. Eesti saatkond Washingtonis tegi eelmisel hooajal koostööd linna suurima kooriga, The Choral Arts Society of Washington. Kennedy keskuses peetud jõulukontserdil esitati muuhulgas ka kaks eestikeelset laulu, pärast oli vastuvõtt ja oksjon.

Üks asi oksjonil pakkumisel oli eratund nende dirigendiga, mille mu kooriliikmed mulle sealt siis võitsid ja ostsid. See on siis olnud minu ainuke professionaalne treening. Teoorias sain ma hästi palju aru, mida ta rääkis. Minu probleem on see, et ma lähenen kõigele kui laulja, mitte dirigent. Dirigent peaks mõttes olema koorist paar lööki ees, et ette teada, et nüüd hingame, nüüd läheb valjemaks, kus pausid jne, aga see on veel asi, mille kallal ma töotan.

Kas äsja laulupeol olite koorijuht või lauljate rivis?

Tegin kõike. Peaproovis olin dirigent, istusin pinkidel eesreas ja naustisin kontserti. Öhtusel proovil läksin lavale laulma, ava- ja lõpukontserdil olin ka lauljana.

Esimene kord 2019.a, kui kontserdi lõpupoole kõik dirigendid kutsu-

ti laulukaare ette, ma läksin ka ja sattusin võhivõraste vahele. Olin endast andnud kõik tühjaks, see ei andnud mingit emotsiooni – ah mesipuu, no olgu.

Sel korral otsustasin enda rahvaga seda kõike kaare all kogeda, juhtide juurde ei läinud. See oli ikka ropp töö, mida me tegime, et Eesti kooridega võrdväärne tase välja laulda ja tahtsin olla koos oma seltskonnaga laval.

Kui suurel maa-alal koorirahvas on laiali?

Võrreldav Eestiga. Marylandi, Washingtoni ja Virginia peale käime koos. Keskmiselt on kokku sõita kõigil tund aega ümber Washingtoni, mõni kaugemal, mõni lähemal.

Mul endal oli aastaid kahetunnine sõit, sest meie 89-aastane klaverimängija elab minust umbes pool tundi eemal, ta ise enam õhtuti sõita ei julge ja ma pidasin küsimatagi loo-

mulikuks, et sõidan ka tema juurest läbi, et ta koori kaasa tuua. See teeb sama välja kui kord nädalas Tallinnast-Tartusse käia. Igaljuhul on see raskem, kui näiteks Paides olles, kus tuled kultuurimajast koju viie minutiga ja tehtud.

Palju kooris on rahvast?

Kirjas on meid 40. Laulupeol käis 36. Mõned jäid kõrvale, kes tervise, kes tööga. Eelmisel peol oli neid, kes tulid laulupeo jaoks kokku, et teha 1,5aastane tsükkel ära ja jälle tagasi tõmmata.

COVIDi-aeg paani meile suure põntsuga, kuid selle järel on kõigil taas suur lauluhimu. Lauljad tahtsid juba varem laulmisega taas pihta hakata aga olin siis rase ja hiljem lapsega kodus ning ütlesin, et enne, kui põnn on kuue kuune, ma koori ette ei astu.

2023. jaanuaris teatasin, et okei, järgmisel esmaspäeval on kooriproov.

Kus siis hakkas iga nädal lauljaid uksest ja aknast tulema – me oleme saatkonnast, meie Maailmapangast, meie oleme kusagilt siit, meie kellegi käest kuulsime.

Ma ei ole kokku lugenud aga pakun, et kodueestlasi on rohkem, kui ameerikas sündinud eestlaste järeltulijaid, kuid viimased on väga pikaajalised ja püsivad lauljad. Seltskond on suur ja kirju. Tahaks proove teha eesti keeles, et hoida keelt, kuid meil on kooris kuus, kes üldse eesti keelt ei räägi, loevad ainult noodist aga käivad ilusti igal esmaspäeval proovis. Kõigil meie kooris on ikka Eestiga seos ja juurte juurde tagasi tulemine. Üks on ameeriklane, kes eestlannaga abielus aga mõlemad on suured Eesti patrioodid. Neljal rääkisid vanemad veel eesti keelt aga nemad ise enam mitte.

Proovi aeg on meil piiratud. Ma niigi tegin e-kirju pikalt kahes keeles

stlaste koori

ka Eesti kooli õpetajad, direktor laulab meie juures, teeme koostööd kooliga. Kes on aktiivsed, on seda igal ringil. Kolmandat aastat peame jõulupidu, kus laulavad lapsed, täiskasvanud ja kõik koos. Iganädalaselt on ikkagi vaid koor see üksainus koht, kus on võimalik eesti keelt rääkida. On ka korporatsioonid ja muud organisatsioonid, kuid minu teada mitte igapäraselt. Kool käib kaks korda kuus. Rahvatantsurühmal Pillerkaar on väike paus, kuigi vanasti tegid ka igapäraselt proovi. Nii et kooril on väga suur osa seelses eesti kultuuris.

Üritame osaleda kõikvõimalikel Eesti üritustel ja rahvast ka välja tuua. Kui meie esineme on pered kaasa, räägime oma naabritele, nemad tulevad, võtame sõbrad kaasa. Tunnen, et kohustustekui on suur ja peab olema tugev, et seda vankrit vedada.

Koori vedamine on vabatahtlik töö? Kus koor koos käib?

Praegu on küll jah vabatahtlik. Käime koos Washington DC eeslinnas Silver Spring'is kirikus. Kuludega on õnneks läinud, kuna meie klaverisaatja Silvi Valge oli seal kirikukoolis õpetaja 40 aastat ja tänu tema le saame hea diiliga seal harjutamas käia. Praegu pole kooril osalustasu, aga arvan, et sügisel peame ka selle raske vestluse ära tegema. Teistel kooridel kulude katmiseks ikka on osalustasu.

Kuidas laulupeole tuleku kuludega oli?

Enamus tuli ikka oma rahakoti peal. Kolm organisatsiooni- Eesti Abistamiskomitee Ameerikas, Eesti Õpilastefond Ameerikas ja Eesti Rahvuskomitee USAs pakkusid toetust. Kõik USA kollektiivid, kes laulu- ja tantsupeole olid teel ja raha taotlesid, said iga inimese kohta võrdse summa aga see oli ainult osa meie kogukulust. Panime raha tasapisi ise ka reisi jaoks kõrvale.

Väliskooridele ei pakuta laulupeol koolides ööbimist, seega võtsime hotellid, mille hinnad olid peo nädalal laes, nagu ka taksohinnad. Mõnel oli lihtsam, saime sugulaste juures olla. Muidu käime perega Eestis üle kahe aasta, finantsiliselt igal aastal ei jõua.

Laulupeo ajal sadas korraga alla kuu vihma norm. Meie koori lavale minekuks sai vihm otsa, tegime nalja, et laulsime päikese välja: „Päike ne paistab ja loodus lobbab, kätte jõudnud suvi!” Mudilaskoor oli kahju vaadata, kuidas nad vettisid.

Kas kavatsed koori ees püsida vähemalt 90. eluaastani?

Loodan dirigeerida kuniks jaksu on. Kui aga ikka mõni professionaalne dirigent tuleb ligi, siis oh, jumala pärast, astun kõrvale ja laulan heameelega. Manager koorile võin olla, tundub, et see tuleb täitsa okeilt mul välja.

Tähistame sünnipäevi ja pühi koos. Jõuludeks kutsusin terve koori meile enda juurde. Kraapisime kõik ajutised lauad kokku, mis andis, pikk laud oli ühest maja otsast teise. Minge 40 inimest oli laua ääres. Üritan koori ikka niikaua vedada kuni jaksu on või suuremad elumuutused tulevad. Ma ei oska ilma laulmata olla. Koroonaaastad ilma koorita oli ikka tühi tunne.

Üle 400 paideka käis laulu- ja tantsupeol

Juuli alguses peetud XXVIII laulu- ja XXI tantsupeol „Iseoma“ oli Paide linn esindatud 23 kollektiiviga. Peol laulis, tantsis või mängis pilli üle 400 paideka:

- Paide Hammerbecki Põhikooli noorte segarahvatantsurühm Siuh ja Viuh
- Paide Muusika- ja Teatrimaja segarühm Loomisel
- Paide Meeskoor
- Paide Muusika- ja Teatrimaja naiskoor
- Paide Muusika- ja Teatrimaja neidudekoor
- Paide Muusika- ja Teatrimaja Pillijad
- Paide naisrühm KÄGÄRÄ
- Paide Hammerbecki Põhikooli tütarlastekoor
- Paide Hammerbecki Põhikooli tüdrukutekoor Viisikamber
- Paide Hammerbecki Põhikooli poistekoor

- Paide Hammerbecki Põhikooli 3.- 4.klassi segarühm Tantsujalad
- Paide Hammerbecki Põhikooli 5.-6.klassi segarühm Keerutajad
- Paide Hammerbecki Põhikooli tüdrukute võimlemisrühm Piripiigad
- Naisrahvatantsurühm Järva Juulad
- Paide linna segarahvatantsurühm Vallatsi
- Paide Hillar Hanssoo põhikooli mudilaskoor
- Paide Hillar Hanssoo Põhikooli võimlemisrühm Hestia
- MTÜ SK KATI
- Paide Gümnaasiumi noorterühmad Säsi I ja Säsi II
- Paide Gümnaasiumi noortekoor
- Roosna-Alliku naiskoor
- Paide Muusikakooli Sümfoniettorkester

ja ajakulu on suur. Võib-olla sügisest hakkame ikkagi tegema proove eesti keeles. Tore oleks. Praktilisem jälegi inglise keeles, mida räägivad kõik nagunii.

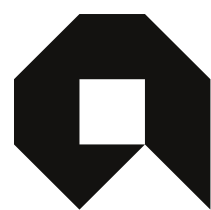
Kas siit kandist on veel kedagi kooris?

Ühe pere juured on Tarbjal, teistel lähimatel juba Põltsamaa kandis ja Tapal. Laulupeo tule tulemisel saime viiekesi Paides kokku, lisaks pered.

Mis rolli koor tänapäeval võõrsil olevate eestlaste seas mängib?

Ma saan rääkida oma koorist. Meil pole enam Eesti maja, inimesi polnud piisavalt ja arved läksid suureks, müüdi ära. Meie kogukonnas on koor alustala. Eesti sünnipäeva tähistamisel alati laulame, jõulude ajal teeme esinemise.

Kuna paljud meie kooriliikmed on

arvamus
festival

Koos loome edasiviivad ideed

Kohtumiseni

08-09.08.2025

PAIDE VALLIMÄEL

Paides peeti maakonna maakaitsepäeva

Tänavune Võidupühale pühendatud Kaitseliidu Järvamaa maakaitsepäeva korraldamine oli Paide Üksikkompanii õlul ja peeti maaha kultuurikeskuse ees Pärnu tänaval ja Lembitu pargis.

Pidupäevategevused algasid Vabadussõjas võidelnute mälestamisega Müüsleri ausambapargis ja Paide Püha Risti kirikus, sajandi eest Vabadussõja mälestusmärgina rajatud vana, tänaseks kadunud, rahvamaja juures ja Vodja, kus 1920. aasta esimestel päevade peatati enamlaste edasitung.

Naiskodukaitsjad keetsid rahvale sõdurisuppi, huvilised said uudistada kaitseliitlaste ja nende partnerite tehnikat, relvastust ja varustust.

Järva malev andis kaitsevälise jalutuskäigu ja rivistuse raames tublimatel üle tunnustused. Päev kulmineerus Pärnust Võidupüha paraadilt president Alar Karise poolt läkitatud võidutule piduliku üleandmisega maakonna kohalike omavalitsuste esidnajatele, kes viisid need oma valdustesse inimestele tule süütamiseks laiali.

Kaitseliidu Järva maleval on uus pealik

1. juunist võttis seni toetusväejuhatuse staabis teeninud Pärnumaa mees major Agur Kibur koha sisse Kaitseliidu Järva maleva pealiku toolil.

Ohvitseri tegevteenistuse karjääri osa on teenistus kaitseliidus. „Minu hinnangul on ohvitser kaitseliidus ja kaitseväes samaväärne ja samamoodi panustav inimene ning pigem ootuspärane ja loomulik jätk, et saan 26 aastat kogutud teadmisi ja oskusi rakendada nüüd kaitseliidu poolel,” rääkis major Kibur.

Kaitseliit on osa ohvitseri karjäärist

„Olles kaitseväes praegu väeliigi võimeplaneerimisega kursis ja teades mida kaitseväge juhataja eeldab nii kaitsevält kui kaitseliidult, siis võiduks valmis kaitseväge ja võiduks valmis kaitseliit koos motiveeritud kogukonnaga on see suund, kuhu ma kindlasti tahan palju-palju panustada,” kinnitas Kibur, et täpsemad seisukohad Järva maleva arendamisest on veel kujunemisejärgus.

Majoril on Järvamaal mõned tuttavad, kuid maakonnast rohkem ta veel ei tea, kuid kavatseb selle lünga kiiresti täita.

Kaasaegsed Järva maleva pealikud on kõik olnud kohalikud mehed. Väljastpoolt tulemist ta ei pelga, sest on teeninud Eesti eri paigus ja puutunud kokku kohaliku kogukonnaga.

„Kaitseliit on kui pere ja perre võetakse vasti ka uusi liikmeid. Küsimus ei ole, kust nad pärit on vaid isiksuses ja tahetes. Usun, et mul on tahe olemas,” ei pelga uus pealik järvakaid vaid lisas, et valis Järva maleva järgmiseks teenistuskohaks teadlikult.

„Kuigi ise olen Pärnumaa maleva liige ja Pärnumaalt pärit, polnud õnneks või kahjuks Pärnut valikus. Järvamaa tundus ahvatlev, kuna Kesk-Eesti on seni olnud kohaks, kust ma sõidan läbi väga peatumata,” nägi ta head võimalust järvakatega lähemalt tutvust teha.

Ta tunnustas oma väga toetavat peret: „Otsus võtta vastu Järva maleva pealiku koht sündis koostöös perega.”

Jalaväelane, tankitõrjuja ja logistik

Agur Kibur liitus kaitseliiduga 1996. aastal, kolm aastat enne ajateenistusse ja sealt edasi ohvitseri karjääri valikut.

„Keskkooli ajal olin hästi aktiivne liige – noore poisina vanade olijatega metsas oli väga põnev. Kaitsevälaseks osalesin juba üritustel, kuhu mind kutsuti nagu esimeste Orkaanide juhtimises ja kursuste läbiviimisel. Hiljem akadeemias olles viisin kaitseliidu Alu koolis läbi ka planeerimis- ja juhtimisloenguid. Kui kodumalevkond on küsinud abi olen ikka aida-

nud või juhatanud kuidas neid aidata. Nüüd, seoses malevapealikuks saamisega muutsin oma kaitseliidu liikmestaatus Kikepera malevkonnas toetajaliikmeks,” valgustas ta enda kaitseliitlikku tegevust. Ta tunnistab, et töö ja pere kõrvalt on kõik tunnid loetud ja ta kaalub hoolega, kuhu aega panustab.

Saarde vallaga on Kibur seotud tänini, Kanakülas on tal suvekodu ja abikaasa vanemate kaudu tihe side Kilingi-Nõmmega.

Tänaseks majori aukraadi välja teeninud Agur Kibur alustas 1999. aastal ajateenistust Pärnu üksikus jalaväepataljonis, kohe peale seda jätkas õpinguid sõjakoolis jalaväe tankitõrje erialal ning naasis ohvitserina oma vanasse pataljoni Pärnus, oli väeosa sulgemisel viimane kompaniitülem.

Kibur on käinud ühel välismissioonil Bosnia ja Hertsogovias.

Hiljem teenis ta Viru pataljoni staabiülemana ja praegu viimaseid nädalaid toetusväejuhatuse staabi operatsiooni planeerimise jaoskonna ülemana. „Olen seega jalaväelane, tankitõrjuja, logistik ja kaitseliitlane,” võttis ta ise lühidalt kokku.

Ta ei luba, et on alati malevas kohal kõikides kuulipildujapesades aga vägi vajab juhtimist ja kõigi oluliste tegemiste juures saab uus pealik olema kohal.

Järva maleva staap alustab Paidesse naasmist

Kaitseminister Hanno Pevkuri poolt kevadel Nurmsis Kaitseliidu drooniõppekeskust avades poetatud vihje, et peagi on Järvamaale tulemas riigikaitseliste objektidele lisainvesteeringuid, on leidmas kinnitust, sest Kaitseliidu Järva maleva uue hoone ja tagalakeskuse ehitus Paidesse on saanud reaalsuseks.

Kaitseliidule kuulub juba mitu aastat krunt Paides Maksimarketist üle Pärnu-Rakvere maantee Prääma tee alguses. Kuigi hoonete rajamiseks vajalikud planeeringud on mõne aasta eest ka läbi viidud, oli seni staabi- ja tagalakeskuse ehitamine kauge tulevikulootus.

Kompleks valmib kolme aasta pärast

Kaitseliidu Järva maleva pealik major Agur Kiburi kinnitusel on praeguseks ehitusplaan omandanud selged ajalisel mõõtmed: järgmisel aastal algab projekteerimine ja ehitus aastal 2027.

„Kaitseliitlaste soov on saada uue katuse alla esimesel võimalusel, sest Järva malev on ajanud viimased aastakümned läbi kasinates tingimustes. Arvestades projekti mahukust, ei valmi kompleks eeldatavasti enne 2028. aastat,” märkis major Kibur lisades, et uuest kompleksist on Järva malevas pikalt unistatud.

Pealiku meelest on suurepärane, kui maleva staap naaseb Türitl Paidesse täpselt peale 35aastast eemalolekut, kuid projekti elluviimise etappidest ja ehitustempot sõltub, kas see on ka realselt saavutatav.

Tänapäevaste juures on staabi- ja tagalakompleksi rajamiseks riigieelarve kaitseotstarbelistest vahenditest eraldatud 8,1 miljonit eurot. Kuna ettevalmistamine, projekteerimine ja ehitamine on jagatud etappideks, jaguneb summa kasutamine mitme aasta peale.

„Kaitseliidu peastaap kogub pro-

jekteerimise algatamiseks praegu sisendit. Maleva poolt oleme teada andnud oma esimesed reaalsed vajadused, mis tuleb eriala spetsialistidega veel üle vaadata. Sellele järgneb projekteerimistingimuste kirjeldamine, mille alusel kuulutatakse välja hange projekteerija leidmiseks,” loetles esimesi tegevusi.

Kaitseliit naabrina sisendab turvatunnet

Tänapäevaste olme- ja teenistustingimuste rajamine Järvamaa ja Paide kaitseliitlaste, naiskodukaitsjatele, kodutütardele ja noorkotkastele on aastakümneid oodatud ja oluline.

Mõne aastaga valmivasse kompleks tulevad kontoripinnad staabile, laod varustusele, siselasketiir, klassiruumid, masinate parkimis- ja hoolidusala ning lisaks veel väiksemaid ja suuremaid ruume, mis toetavad erialaseid tegevusi.

„Paremaid tingimusi on ennekõike tarvis luua vabatahtlike riigikaitsjate tegevuste soosimiseks. Järva malev on Eesti mõistes väike, kuid väga elujõuline ja asukoha poolest riigi tähtsamate maanteed ristumiskohas väga suure vastutusega. Seetõttu on maleva ja selle allüksuste arengu jätkuks oluliselt uue ajastu kättejõudmine suur samm edasi,” ei kahelnud pealik, et rohkem kui 30 aastat ootamist on varsti lõppemas.

Tingimused pole kiita ka praegu Laia tänava alguses vanas pritsumajas tegutseval Paide üksikkompaniil ja linna noorteorganisatsioonidel ja ka nemad kolivad uutesse ruumidesse.

Malevapealik täpsustas, et hetkel ruumide täpsem lahendus selgub alles projekteerimise käigus.

Kibur osutas, et Kaitseliit on osa ühiskonnast ja kaitsmas riiki ning rahvast, mistõttu püsib tugev tänu meie oma inimeste toetusele: „Suu-

dame kodumaakonda kindlalt kaitsa, kui meie enda kodanikud löövad organisatsiooni tegevuses agaralt kaasa. Tuntuse suurendamiseks ja uute liikmete, vabatahtlike riigikaitsjate, kaasamiseks peame olema veelgi paremini nähtavad. Riigikaitses püsib ainult tänu kodanike toetusele. Järvamaa saab olla kaitstud ainult koos kohalikega. Kaitseliit on olnud ja on ka tulevikus Eesti ühiskonna osa ja see peab olema nähtav.”

Varasemalt on osad linlased olnud mures riigikaitselise objekti lisandumisel linnapilti ja uurinud, kas see on turvaline.

„Teades varasemaid Paide linna elanike kartusi kinnitan, et kompleks ei hakata hoidma lõhkeaineid ega suurekaliibrilist laskemoona. Kaitseliidu tegutsemine Paides on ikka rohkem turvatunnet suurendav sümbol, kui ohtlik või koguni häiriv naaber,” on major kindel.

Hammerbecki põhikooli direktor Jaagup Lööper: Nutitelefonid peavad koju jääma!

Paide Hammerbecki põhikooli värske direktor Jaagup Lööper on juba mõned korrad käinud koolimaja tutvumas, kuid suurem sisseelamine ja töö algab 1. augustist.

Jaagup Lööper lõpetas 2016. aastal Paide Ühisgümnaasiumi ning suundus siit õppima Tallinna Tehnikaülikooli, mille lõpetas 2019. aastal maa- ja geotehnoloogia erialal. Juunis lõpetas ta Tallinna Ülikooli matemaatikaõpetaja erialal magistriõpinguid.

2021. aastal asus Lööper tööle Paide Hillar Hanssoo Põhikooli matemaatikaõpetajana ja järgmisest aastast ka klassijuhatajana.

**Olete juba mõelnud, mil-
lest 1. septembril uue di-
rektorina kooli ette astu-
des kõnelete?**

Veel mitte väga, kui ehk mõned rõhuasetused. Kui ma mõtlen, siis ega keegi neid direktori kooliaas-
taalguse sõnavõtte väga pärast ei mäleta.

Täna õpetajaid, tahan rõhutada seda panust, mida nad iga päev meil annavad. See on hindamatu.

**Vaatan, et olete noor mees
aga juustes on juba halli.
On see tulnud noore mäe-
insenerina lõhketöid tehes
või Hanssoo põhikooli õpe-
tajatööst?**

Enne kui ma kooli tööle asusin, ei olnud ühtegi halli karva.

Matemaatikaõpetajana töötasin neli aastat. Vaat õpetajatöö rõõm on selline, mida iga päev ehk ei tunne-
gi. Aineõpetaja seisukohalt teeb rõõmu, kui eksam on edukalt läbi saanud või õpilastel tekib ahhaa-hetk.

Klassijuhatajana on hea tunne, kui mõni väljasõit on klassiga tehtud ja näod lastel rõõmsad, kuid paar nädalat enne on nad alati kahtlevad olnud – miks me sinna läheme, mis me seal teeme, täiesti mõttetu koht ja muud igasugused hädad. Peale sõitu on kõik rõõmsad, oi nii tore oli ja meeldis. Olime õpetaja Reedaga veendumusel, et põhikooli lastele tuleb pigem pakkuda tegevusi kui loenguid.

Õpetamise seisukohalt on minu arvates 6. ja 7. klass kõige keerulisemad, kuigi ma algklassides pole õpetanud ega saa kõikide kohta väita. Kui kasvuperiood on olnud ära, sõltuvalt inimesest, nii 8. klassis muutuvad lapsed ja suhted rahulikumaks.

**Olete teinud mäeinsene-
riks õppides teinud korrali-
ku kannapöörde, kui astu-
site hoopis õpetajana klas-
si ette?**

Mäendust õppima minnes valisin maa- ja geotehnoloogia eriala alles nädal enne. Õppides hakkas see ka meeldima, kuid paraku mitte nii palju, et oleks soovinud sel alal karjääri teha. Alles meil oli kursuse kokkuvõttele, kus kaheksa tuli kohale, neist vaid kaks olid jäänud erialale truuks.

Kooli kutsus sõber, kes on olnud

seal IT-mees, ütles, et meil on vaba koht, tule! Terve päeva mõtlesin enne kui „jah” ütlesin. Algul koolis olin ka üsna kahtleval seisukohal. Sageli lõppesid tööpäevade öhtud sellega, et vajusin õpikute ja muude materjalide otsa lihtsalt magama.

**Kuidas tuli mõte naaber-
kooli direktoriks kandidee-
rida?**

Kui Paides saab kooli direktori, siis üldiselt pikaks ajaks. Sellist võimalust pole seega tihti. Võimalus õpetajatööd teha on mul olemas elu lõpuni, võimalusi direktoriks saada ei pruugi nii palju olla. Ei taha elu lõpus mõelda, mis tegemata jäi.

**Olete uude ametisse asu-
des mõelnud millise plaa-
niga ametiposti vastu võ-
tate? Millise direktorina
ennat ette kujutate?**

Praegusel ajastul kindlasti nii ei ole, et direktor tuleb, teeb ja tahab. Direktori otsused peavad olema piisavalt hästi koostatud, et saan nõusse õppenõukogu, hoolekogu ja õpilasesinduse, nii on kooli alusdokumentides kirjas. Kooli arengukava on kodulehel väljas, ka mina pean sellest lähtuma.

Üks asi, millega tuleb tegeleda on koolipäeva alguskellaaja muutus kella 8lt pool tundi hilisemaks. Oleksin eelistanud, et nii tähtis muutus oleks kooliperele ametlikult välja öeldud enne suvepuhkust koos uue päevakavaga. Tahaksin selliseid olukordi vältida, kus suure hurraaga tehakse otsus ära ilma vastava sisuta.

Soovin alustada ettepanekuga, et nutitelefon läheb keelatud esemete nimekirja. Idee seisneb selles, et õpilased ei kasvaks üles nõnda, et nad on suurema osa päevast oma nutiseadmega seotud. Uuringute hinnangul kasvab kahjulik mõju lapse arengule märkimisväärselt, kui ekraniaega on üle kahe tunni päevas. Siiski elame digiajastul ning seega on digipädevuse arendamine oluline. Kui õpilased koolis vahetunnis vaatavad tik-toki videoid, siis see pole kuidagi asi, mis digioskusi arendaks. Digipädevusi toetab see, kui mul on tore õpetaja, kes annab robootikat, kes informaatikat, kes tegeleb droonidega, kes viib õpilased TalTechi programmidesse ja võistlustele.

Augustis kavatsen eeltööga alustada. Eks algus võib raske olla, sest oluline on pakkuda lastele selle asemel muid tegevusi. Maalt pärit laste vanematele tuleb kindlasti erandid läbi rääkida, kuidas nende logistikaga sobib. Pakun selle idee arutamiseks kindlasti välja - ma ei karda, kui kõik kolm kogu ütlevad mulle „ei”. See on demokraatia osa ja sellega tuleb leppida.

**On teil veel ideid millega
tahate vastuvoolu ujuda
või vähemalt voolu suunda
muuta?**

Pigem mitte, sest õpetajad on korraliku arengukava koostanud. Seda vaadates pole midagi, mis mind häiriks või paneks vastuvoolu ujuma. Eestis on tiipasemal haridus. Üldiselt pole vahet, kas ette

võtta meie kooli arengukava, mõne Tallinna eliitkooli oma või Võru põhikoolist – kõik on ühte karva, ideed on pärit riiklikust arengukavast 2021 - 2035.

Pisut häirib see, et õpetamise loogika läheb väga individuaalseks aga õpetaja õpetab ikkagi gruppi. Sul on 45 minutit ja 24 õpilast, kui individuaalseks saab ikka minna? Kas õpetaja jõuab selle koormuse juures?

Direktor on praeguse arengukava vaates pigem rahaküsi rollis, sest kirjeldatud eesmärkide elluviimine nõuab seda. Ülevaade kooli eelarvest mul on, augusti alguses lähen linnavalitsusse tutvuma raamatupidamisportaaliga, siis saan aimu detailidest.

Juhina õpin ennast koolis alles tundma. Hirmu ei ole. Kõik, keda koolis olen kohanud, on siamaani olnud abivalmid.

Septembrist lähen kord kuus Tartu ülikooli juures aastastele koolidirektorite kursustele, et saada vajalikud juhtimiskompetentsid.

**Teil on pensionini umbes
40 aastat minna, kas jääte
koolipapaks igaveseks?**

Ma ei oska sellele küsimusele hetkel hästi vastata. Võimalik, et jään väga pikaks ajaks. Uuringud jällegi väidavad, et minu põlvkonna inimene suudab teha ühte tööd 5-8 aastat, võib-olla läheb nii. Praegu muutub elu ühte või teist suunda üsna äkiliselt.

Kui minu ametiaeg jääb alla viie aasta, oleks ma väga pettunud, siis on midagi väga valesi läinud.

Õpetajad hindavad Haridustreffi aasta sünnimuseks

Kui mullu osales heitliku ilma kiuste Paide Vallimäel õpetajate aasta haridussünnimuseks hinnatud Haridustrefil üle 800 osaleja, siis tänavu töötab ettevõtmine tulla veelgi osalejaterohkem, sest juba on registreerunud üle 500 inimese.

Tänavuse Haridustrefi peateema on „Õppimine. Kogemine. Tulemuslikkus” ning esindatud on haridusteed lasteaiast, gümnaasiumini, sealhulgas kutseõpe.

Korraldajad meelitavad õpetajaid peaesinejatega, kelleks on haridusele keskenduva 2026. aasta Eesti inimarengu aruande peatoimetaja Eneli Kindsiko, alati vaheda ütlemisega kommunikatsiooniekspert Raul Rebane ja tunnustatud Belgia haridussuundaja Gunter Pauli.

Päeva juhivad Põlva Gümnaasiumi direktor Raul Kadaste ja Kohtla-Järve lasteaia Kirju-Mirju õppejuht Merike Puusepp.

14. augustil taas Paides peetav Haridustref erineb varasematest selle poolest, et peaesinejate ja lõunapausi järel saavad osalejad panna pea ja käed tööle tosinas erinevas praktilises teemapesas.

Lilian Promet Haridustrefi korraldast ettevõttest Meaningful Talks märgib, et sel aastal otsustati senise konverentsiformaadi asemel pakkuda osalejatele võimalust osaleda ka interaktiivsetes töötubades.

„Oleme saanud palju tagasisidet, et õpetajad tahavad samuti õppida pigem läbi kogemuse ning saada uusi teadmisi ja inspiratsiooni oma ala ekspertidelt ja kolleegidelt. Tänu oma töö eripärale on õpetajatel sageli erinevad vajadused, mistõttu soovimegi tänavusel Haridustrefil pakkuda neile veelgi huvipõhisemat teavet ja väärtuslikumat osalemiskogemust — et igauks saaks valida just selle teemapesa ja töötoa, mis teda kõige rohkem kõnetab,” selgitab ta.

Arvamusfestivali järgsel nädalal on Vallimäe põlispuude alla seokord alushariduse, tuleviku hariduse, eriliste ja andekate, rahatarkuse, riigikaitse, digiteemade, kutsehariduse, Mauruse Akadeemia, vägivalda ennetamise, laste heaolu, Edtech Estonia ja rohelise hariduse teemapesad, igauhes kolm töötuba. Töötoad toimuvad telkides, et hoida osalejad kiviaana ka ilmataadi vimkade korral.

Üritusel avatakse messiala, kus saab tutvuda haridusmaastikku toetavate toodete ja teenustega, ning toidutänaval kinnitada keha ja turgutada enda baristade valmistatud kohviga.

Haridustrefil antakse välja uuen-
dusmeelse õpetaja, julge kooli ja julge lasteaia stipendiumid, kokku väärtuses 3000 eurot. LHV Panga väljapandud stipendiumitelekandideerib üle 60 kooli, lasteaia ja õpetaja, mis näitab varasemast suuremat huvi.

Mullu viisid stipendiaadid koju Pärnu Ühisgümnaasium ja Veronika Grigorjev Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasiumist.

ARVO PÄRT

Foto: Birgit Püve / Arvo Pärdi Keskus

ARVO PÄRT

Paide südames 08.–14.09.2025

- 8.09 kell 17.00 Paide Kunstikooli laste joonistusnäituse
JOONISTADES ARVO PÄRTI avamine
- kell 18.00 Paide Muusikakooli kontsert **90 MINUTIT PÄRTI – PAMT-is**
- 9.09 kell 18.00 **PÄRDI PÄEVAD 2025 Paides: JUUBELIKONTSERT**
Tütarlastekoor Ellerhein, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester,
dirigent Olari Elts – **E-Piim Spordihallis**
PÄRDI PÄEVADE kunstiline juht Tõnu Kaljuste
korraldab Nargenfestival, piletid Piletikeskuses
- 10.09 kell 18.00 Filmi **Pärdi puudutus** (Paul Hegeman) vaatamine.
Avab Arvo Pärdi keskuse esindaja – **PAMT-is**
- 11.09 kell 19.00 **PÄRDI PÄEVAD 2025 Paides: Ja ma kuulsin hääle...**
Kammerkoor Head Ööd, Vend, Tallinna Kammerorkester,
dirigent Pärt Uusberg – **Paide kirikus**
PÄRDI PÄEVADE kunstiline juht Tõnu Kaljuste
korraldab Nargenfestival, piletid Piletikeskuses
- 12.09 kell 18.00 Arvo Pärdi oreliteoste kontsert, organist Kristel Aer –
Paide kirikus

Dirigent Pärt Uusberg: Pärdi looming pakub kiires maailmas tasakaalupunkti

Helilooja ja koorijuht Pärt Uusberg juhatab Paide linna aukodaniku ja maailmakuulsa helilooja Arvo Pärdi 90. juubelikontserti maestro sünnipäeval Paide Püha Risti kirikus. Vestlesime suursündmuse eel 2023. aastal Eesti aasta muusikuks valitud Uusbergiga.

11. septembril, ehk Arvo Pärdi sünnipäeval toimub Paides tema ristimiskirikus juubelikontsert. Kui suur au on teile kui dirigendile aga ka koorile ja orkestrile olla sellel päeval Paides esitamas maaimakuulsa kaasmaalase loomingut?

See on kahtlemata minu jaoks oluline ja märgiline kontsert. Arvo Pärt on olnud minu üks suurimaid eeskujusid ja inspiratsiooniallikaid juba alates gümnaasiumi ajast ja olen tema loominguga kokku puutunud palju nii koorilaulja kui ka hiljem dirigendina. Ühtlasi on huvitav see, et just kahel viimasel hooajal oleme kammerkooriga Head Ööd, Vend tähistanud meie oluliste inimeste ümmargusi tähtpäevi nende inimeste sünnipäevadel nende sünnipaikades: 2024. aasta 30. aprillil laulsime Alatskivil Juhan Liivi tekstidele loodud minu loomingut ning käesoleva aasta 8. juunil Rõngu kirikus minu Ernst Enno sõnadele loodud laule, tähistamaks siis vastavalt Juhan Liivi 160. ja Ernst Enno 150. sünniaastapäeva. Olgugi et mainitud kontserdid tähistasid luuletajate sünniaastapäevi, on mõneti Arvo Pärdi 90. sünnipäe-

va tähistav kontsert helilooja sünnipaigas meie koori vaatenurgast kaudis jätk taolistele märgilistele kontsertidele. Ühtlasi on kammerkoorile Head Ööd, Vend kahtlemata suur au musitseerida koos suurepärase kutsetelise kollektiivi, Tallinna Kammerorkestriga. Tõsi, see on juba teine kava Pärdi päevadel, mida ühiselt ette võtame, musitseerisime koos ka 2019. aastal.

Kuidas Paide linnakodanikule seletata nendega samas linnas sündinud helilooja Arvo Pärdi fenomeni tänapäeva klassikalise muusika maailmas?

Ma arvan, et sel on mitu põhjust. Arvo Pärt on oma helikeeles tabanud ära midagi väga universaalset, mis kõnetab inimesi üle terve maailma. Ühtlasi on tema looming alates tema enda poolt loodud tintinnabuli kompositsioonitehnika sünnist sügavalt kristliku sisuga. Vokaalteosed on kirjutatud kristlikele tekstidele, tihtilugu on tema instrumentaalteosteski nootide all "peidus" kristlikud palvesõnad, mida pillimängijad ja dirigent näevad. Ühtlasi on Pärt kirjutanud teoseid väga mitmetes keeltes: ladina, inglise, saksa, vene, prantsuse jne. Nii et mõneti on ta justkui kaasaegne misjonär läbi oma muusika kui ka läbi oma isiku: oma sügavate mõtiskluste, oma heatahtliku, pühaliku olemuse. Tema tintinnabuli stiilis loodud teosed on justkui helilised peegeldused kristluse olemusest, sügavusest. Teisalt on tema loomingus minu meelest ka midagi eestimaist: meie väikesel maal on palju ruumi, rahu ja vaikust, mis peegeldub vastu ka Pärdi loomingust.

Tänapäeva kiires ja mürarikas maailmas pakub Pärdi looming ilmselt paljudele teatavat tasakaalu punkti. Eks kokkuvõttes muusikast rääkimine on üks nii ja naa asi, kõige parem on ikka ise kogeda, ehk et oma kõrv on kuningas, nagu öeldakse.

Kuidas iseloomustate kontserdi kava? Kui palju küsiti nõu kontserdi ettevalmistamisel Arvo Pärdilt endalt?

Valisin kava lood, mis on mind inspireerinud juba aastaid. Teisalt pidin mõtlema uue terviku võrreldes 2019. aasta Pärdi päevade kontsertidega, mil kava keskmeks oli minu üks lemmikteoseid Pärdi sulest, "Te Deum". Sügav side on aga ka mulle teise ca pooletunnise teosega "Berliner messe", mis on seekordse kava keskmes. Lisaks on rõõm esitada tema kaunist ja sügavat "Salve reginat". Tahtsin ka, et oleks üks teos a cappella koorile, milleks seekord on kontser-

di nimilugu "Ja ma kuulsin hääle" - üks väheseid eestikeelseid Arvo Pärdi laule -, ning üks pala ainult orkestrile, milleks on "Festina lente". Loodan, et kava moodustab kokku ilusa terviku! Arvo Pärti ennast ei ole tihanud tülitada, austades tema kõrget iga.

Tutvustage kollektiive, kelle eest dirigendina sel päeval seisate. Saame aru, et teil endal on eriti suur puutumus kooriga Head Ööd, Vend?

Kammerkoor Head Ööd, Vend on minu enda poolt 2008. aastal asutatud kammerkoor, mis alustab juba oma 18. hooaega. See on olnud päris pikk teekond minu senises elus. See koor sai moodustatud oma ema, Urve, poolt loodud Rapla Riinimanda koori ning Eesti Koolinoorte Segakoori vilistlastest - ehk siis oma laulusõpradest, kellega tol ajal ise koos laulsin.

Nimi pärineb minu venna, Uku, lavaka diplomitööst, kus ta põimis kokku omavahel erinevad Shakespeare'i näidendid ja palus mul selleks puhuks kokku panna üks projektkoor. Nii et osalesime Uku diplomilavastuses, "Head ööd, vend" ja võtsimegi endale hiljem regulaarselt koos käiva koorina tegutsedes taolise nime. Täna seaks päevaks on koosseis üksjagu muutunud, aga koori vaim ja kõlapilt on püsunud minu vaatenurgast küllalt ühtsena ka sujuvalt muutunud koosseisu kontekstis. Tallinna Kammerorkester on Tõnu Kaljuste poolt loodud Eesti tipporkester ja vast üleliia pikemalt tutvustamist ei vaja. Minu jaoks dirigendina on see kahtlemata suur privileeg olla taolise koosseisu ees dirigendina.

Milline on teie enda kokkupuude Paide linnaga?

Kuna olen ise pärit Raplast, on mulle väikelinnad alati hingelähedased olnud. Peab tõdema, et lapsepõlves Paidesse kusjuures liiga tihti sattunud ei ole, pigem rohkem alles viimastel aastatel, kui olen saanud teie inspireerivas kirikus musitseerida: olen juhatanud Paide kirikus külalisdirigendina nii Eesti Filharmoonia Kammerkoori kui ka Vanalinna Hariduskollegiumi keelpilliorkestrit ning viimati sai antud üks hingedeaja kontsert ka oma kooriga, Head Ööd, Vend. Kõige viimane kokkupuude oli möödunud laulupeo Järvamaa segakooride eelproov. Alati on olnud hea meel Paidet külastada, minu meelest väga sümpaatne linn. Eeriti meeldib teie keskväljak, mis on mu meelest kuidagi eriti inspireeriv jõulude ajal.

Linnameeskonna buss paistab nüüd kaugele

Paide Linnameeskonna esindustiimi sõidutav Taisto buss sai endale uhke uhiuue klubi värvide ja sümbolikaga ehitatud kuue, mistõttu paistab jalgpallimeeskonna liikumine kaugelt silma ning bussi nähes viibake julgelt tervituseks. Taisto Bussid veavad Linnameeskonda alates selle hooaja algusest. Koostöö bussifirmaga pakub esindusmeeskonna mängijatele parimat sõidumugavust teel trenni ja mängudele. Loo- gilise jätkuna viis järgmine samm selle- ni, et klubi visuaalne identiteet oleks nähtav ka Eesti teedel, kuhu iganes mängud meie jalgpallureid viivad. Värske disaini lõi suure hoole ja pühendumisega klubi disainer Merke Luuk, kelle käe alt tuli juba va- rem jalgpalliakadeemiat sõidutav väiksem Mobire buss. Klubi teatel on nüüd klubi teenindav bussipere koos ja ühes vormis: üks stiil, üks identiteet ja läbiv meeskondlik vaim.

Linnameeskonna teatel on stiil- selt rüütatud buss märk ambis- sioonidest ja soovist olla Eesti edukaim jalgpalliklubi. Nad on

bussifirmale tänulikud seniste meeldivate kogemuste, turvaliste sõitude ja punktuaalse asjaajami- se eest.

Teises ringis on raskem vastane

Paide Linnameeskond alistas UE- FA Konverentsiliiga esimese eelrin- gi korduskohtumises 17. juulil Pär- nu rannastaadionil Gibraltari mees- konna Bruno's Magpiesi 4:1 ja ede-

nes kahe mängu kokkuvõttes vära- vatevahega 7:3 järgmisesse ringi. Teise eelringi esimeses kohtumi- ses 24. juuli õhtul Tallinnas Kadrio- ru staadionil Rootsi suurklubi AIK

Stockholmi käest vaatamata ooda- tust tasavärgisele mõngupildile vaa- tamata vastu võtta 0:2 kaotus. Teine mäng on 31. juunil vastaste kodus Stockholmis.

ARVO PÄRDI LASTELAULUDE JA LIHTSAMATE INSTRUMENTAALTEOSTE KONTSERT

„90 MINUTIT PÄRTI“

PAIDE MUUSIKA- JA TEATRIMAJAS

8. SEPTEMBER | KELL 18:00

Kontserdil astuvad üles Paide Muusikakooli õpilased, õpetajad, vilistlased ning multitalent Kaur Pennert.

Kaasa teevad Paide ja Sookure lasteaia vanemate rühmade lapsed, Paide Hammerbecki Põhikooli poistekoor, Paide Hillar Hanssoo Põhikooli mudilaskoor ning Rakvere Muusikakooli noored pianistid ja lauljad.

Õhtut juhib Paide linna ooperitäht Rein Saar.

Tule kogu perega!

Pilet 5€

